

Tájékoztató

az egykori gettó-dolgozókat a Szövetségi Szociális Bíróság (BSG) joggyakorlata (a ZRBG szerinti ún. gettó-nyugdíj), valamint a ZRBG módosításáról szóló törvény alapján megillető nyugdíj-jogosultságról

Vegye figyelembe az 5. szakasz ZRBG módosító törvénnyel kapcsolatos új szabályozását!

1. Miről van szó?

A ZRBG módosításáról szóló törvénnyel módosított ZRBG¹ alapján, meghatározott feltételekkel németországi szolgálati időként ismerhető el a nemzetiszocialisták által üldözött személyek nemzetiszocialista befolyási övezetben működő gettóknak végzett munkája. A fenti időtartam vonatkozásában külföldre is fizethető németországi nyugdíj.

A BSG több 2009. évi ítélete új irányt szabott a gettómunka ZRBG szerinti szolgálati időként való elismerése tekintetében. Az új jogértelmezésnek köszönhetően jelentősen megnövekedett a nyugdíj-megállapítások száma. A ZRBG korábbi szabályai alapján azonban a nyugdíjat gyakran csak 2005.01.01. napjára, illetve a kérelem benyújtási hónapjára visszamenőleges hatállyal lehetett kifizetni.

A ZRBG módosításáról szóló törvény a német törvényhozó azon elhatározását tükrözi, hogy a ZRBG szerinti nyugdíjak a lehető legkorábbi időponttól kezdve, jelen esetben 1997.07.01-től kerüljenek megállapításra.

Ennek megfelelően az érintetteket a lehető leggyorsabban és a lehető legkevésbé bürokratikus módon fel szeretnénk világosítani jogaikról. Az alábbi részben a ZRBG-vel és a megváltozott jogi helyzettel kapcsolatos részletinformációkat olvashatja. Segítségükkel Ön is megtudhatja, hogy a ZRBG szerinti jogosult körbe tartozik-e, és egyedi esetben milyen jogok illetik meg Önt.

2. Mi változott?

A 2009.06.02-i és 2009.06.03-i ítéletével (ügyszám többek között B 13 R 81/08 R és B 5 R 26/08 R) a BSG a korábbiaknál jelentősen tágabban értelmezte a „saját akarat-elhatározáson alapuló munkavégzés” és az „díjazás” fogalmát (további információkat a 3.3 fejezetben találhat).

A BSG úgy határozott 2009.05.19-i ítéleteiben (ügyszám: B 5 R 14/08 R és B 5 R 96/07 R), hogy további feltételek fennállása esetén a ZRBG szerinti elismerhető gettó-szolgálati idővel rendelkező üldözöttek járulékfizetés nélküli biztosítási időre jogosultak az üldöztetésük miatt a betöltött 14. életévük után, de legkésőbb 1949.12.31-ig külföldön töltött időre. A járulékfizetés nélküli biztosító idő beszámítása nem csupán magasabb összegű nyugdíjjogosultságot jelent, hanem azt is, hogy az egykori gettó-dolgozók első alkalommal szerezhetnek jogosultságot német nyugdíjra.

Számtalan jogosult csak a megváltozott jogértelmezés alapján kaphatott ZRBG szerinti nyugdíjat, ezért megalkotásra került a ZRBG módosításáról szóló törvény, amelynek alapján a ZRBG-nyugdíjakat a lehető legkorábbi időponttól kezdve, vagyis legkorábban 1997.07.01. napjától megállapításra és folyósításra kerülhetnek. Ez azokra is vonatkozik, akik első alkalommal igényelnek

1

*A gettóban végzett munka után járó nyugdíjak kifizethetőségéről szóló, 2002.06.20-i törvény (BGBl (Szöv. Közlöny) I 2074.o.)

**Első törvény a gettóban végzett munka után járó nyugdíjak kifizethetőségéről szóló törvény módosításától (2014.07.15.; BGBl I 952.o.)

ilyen nyugdíjat, és azokra is, akik már megkapták nyugdíjukat, azt azonban nem a lehető legkorábbi időponttól állapították meg.

Fontos: A nyugdíjbiztosítási szervek automatikusan értesítik jogaikról mindazokat, akiknek már nyugdíjat folyósítanak ugyan, de akik a jogosultsági idő kezdetének újraszabályozása miatt korábbi időponttól kezdve lehetnének jogosultak nyugdíjra. **A nyugdíjasoknak nem kell erre vonatkozó kérelmet benyújtani!** A tájékoztató levél átvételét követően minden jogosult maga dönthet a korábbi nyugdíj-megállapítási idő igénybevételeéről, illetve a már folyósított nyugdíj további folyósításától.

A ZRGB módosításáról szóló törvénnyel kapcsolatban az 5. szakasz tartalmaz további információkat.

3. Milyen előfeltételeket kell teljesíteni a gettó-szolgálati idők beszámításához?

A gettó szolgálati idők abban az esetben vehetők figyelembe a ZRGB alapján, ha Ön

- a szövetségi kártalanítási törvény (BEG) rendelkezési szerint a nemzetiszocializmus üldözöttjének minősül (lásd a 3.1 szakaszt) és
- kényszer hatására tartózkodott a nemzetiszocialista befolyási övezetbe tartozó területen működő gettóban (lásd: 3.2 szakasz), ahol
- saját akarat-elhatározása alapján, munkadíj fejében végzett munkát végzett (lásd: 3.3 szakasz).

Az említett személyek özvegyei is jogosultak ZRGB szerinti nyugdíjra. Ebben az esetben az elhunyt személynek kell teljesítenie a fenti előfeltételeket. Az üldözött személy után hátramaradt jogutódok, illetve az örökösök csak akkor jogosultak ellátásra, ha az üldözött személy még életében nyugdíjkérelmet nyújtott be. Az örökösök nem rendelkeznek a kérelem benyújtására vonatkozó önálló jogosultsággal.

3.1 Az üldözött személy jogállása

A gettó-szolgálati időket akkor lehet figyelembe venni, ha Ön a német szövetségi kártalanítási törvény (BEG) 1.§ alapján üldözött személynek minősül. Hozzá tartozói nyugellátás iránti kérelmeknél elegendő az elhunyt személy üldözötti jogállása, a hozzátartozónak nem kell üldözöttnek lennie.

3.2 Kényszerű tartózkodás gettóban

Ön kényszerből nemzetiszocialista hatásterülethez tartozó területen létrehozott gettóban tartózkodott (például Lengyelország). A ZRGB hatálya nem terjed ki a koncentrációs táborokban, illetve a munkatáborban eltöltött időre, a betöltött 14. életév után itt eltöltött időt azonban járulékfizetés nélküli biztosítási időként figyelembe lehet venni.

3.3 Munkavégzés a gettóban

A gettóban saját akarat-elhatározása alapján munkát végzett. Ez az előfeltétel akkor is teljesül, ha saját erejéből, de akkor is, ha közvetítő - pl. a zsidótanács - közvetítésével vállalt munkát.

Ön munkadíj fejében végzett munkát. Munkadíjnak minősül a munkavégzés bármilyen jellegű pénzbeli vagy természetbeni ellenszolgáltatása (például élelmiszer). A díjazás összege nem számít. Az is elég, ha csak „kosztot és kvártélyt“ biztosítottak. Nem számít az sem, hogy közvetlenül a gettómunkásnak, vagy pedig harmadik személynek fizettek-e (pl. a zsidótanácsnak a gettó fenntartásáért).

A kényszermunka a korábbiakhoz hasonlóan most **sem** vehető figyelembe gettó szolgálati időként.

4. Ki kaphat ezután német nyugdíjat?

A német nyugellátás főszabályként a 65. életév betöltését követően, vagy özvegyi nyugdíj formájában az üldözött személy halála után biztosítható.

A német nyugdíjjogosultság további feltétele a várakozási idő (legrövidebb biztosítási idő) lejárta. A várakozási idő az öregségi nyugdíjnál és az özvegyi nyugdíjnál egyaránt öt év (60 naptári hónap). Ebbe az időszakba a németországi járulékfizetési időszak (a ZRGB szerinti gettó járulékfizetési időszak) és a járulékfizetés nélküli biztosítási idő (például a betöltött 14. életév utáni nemzetiszocialista üldöztetés, vagy az üldöztetés miatti külföldi tartózkodás, egészen 1949.12.31-ig) is beleszámít. Az európai jog, illetve a kétoldalú társadalombiztosítási egyezmények alapján (például

Izrael vagy az Amerikai Egyesült Államok) a várakozási idő a német és a külföldi biztosítási idő összeszámításával is teljesíthető. Az államok feletti, illetve államközi jog alkalmazása esetén adott esetben, legkorábban azonban a betöltött 60. életévtől kezdve az előrehozott öregségi nyugdíj folyósítási feltételei is teljesülhetnek. Az előrehozott öregségi nyugdíj a 60. és 65. életév között jövedelemtől függően folyósítható. Amennyiben a keresőtevékenységből származó jövedelem meghaladja az adómentes határt (1997-ben például = 610 DM) úgy a nyugdíj csak arányosan, vagy egyáltalán nem folyósítható.

A jogszabályok értelmezését követően a nyugdíjbiztosítási szervek arra a következtetésre jutottak, hogy a gettó járulékfizetési idő külföldi nyugdíjknál való figyelembe vétele alapvetően nem ellentétes a gettó járulékfizetési idő ZRGB szerinti elismerésével.

5. A ZRGB módosításáról szóló törvény

A ZRGB módosításáról szóló törvénnyel a német törvényhozás több ponton javított a törvényi rendelkezéseken. Ezek a már kifizetett nyugdíjakat, valamint az első alkalommal benyújtandó ZRGB-nyugdíjkérelmeket is érintik. A módosítások célja, hogy az érintettek közvetlenül rendelkezhessenek az őket megillető összeggel.

Ezen túlmenően a jogszabály területi hatályát a Német Birodalom által elfoglalt, illetve beolvasztott területekről a teljes nemzetiszocialista befolyási övezetre kiterjesztette. Ezt azt jelenti, hogy például Szlovákia vagy éppen Románia gettóit is figyelembe lehet venni. A ZRGB szövege ennek megfelelően megfelel a Szövetségi Kormány elismerési ellátásról szóló irányelvének (lásd: 6. szakasz).

5.1 A már kifizetett nyugdíjak

Ha a nyugdíjjogosult már nyugdíjban részesül, de az új szabályozás szerinti a nyugdíj kezdő napja korábbi időpontra esne, akkor levelet fog kapni az illetékes nyugdíjbiztosítási szervtől. A nyugdíjbiztosítási szerv próbaszámítást készít, majd tájékoztatja a jogosultat arról, hogy az ő egyedi esetében milyen hatással járna a korábbi nyugdíj-megállapítási időpont alkalmazása, és milyen módon kerülhet sor utólagos kifizetésre. Az említett összegek még nem véglegesek, ugyanis új nyugdíj-megállapításra csak a nyugdíjjogosult döntése alapján, későbbi időpontban kerülhet sor.

A tájékoztató levélből csupán az derül ki, hogy mikortól folyósítható a nyugdíj, és a korábbi időponttal történő nyugdíj-megállapítás esetén mennyi lesz a havi nyugdíjösszeg. Ez az összeg rendszerint nem éri el az éppen folyósított nyugdíj aktuális, havi összegét. A tájékoztató levélből a jogosult azt is megtudhatja, hogy a korábbi nyugdíj-megállapítási időpont miatt milyen összegű utólagos kifizetésre számíthat. Ha az érintett személy részére korábban - például 2005.01.01-től kezdve - magasabb összegű nyugdíjat folyósítottak, akkor a nyugdíjbiztosítási szervnek meg kell határoznia az utólagosan kifizetendő összegből levonandó összeget is, ugyanis a korábbi nyugdíj-megállapítási időpont miatt a korábban kifizetett összeg teljes egésze már nem illeti meg a jogosultat. A tájékoztató levél szerinti utólagosan kifizetendő összeg már ezzel az említett számítási módszerrel kerül meghatározásra.

A jogosult dönthet arról, hogy megmarad-e a már korábban folyósított nyugdíj változatlan folyósítása mellett, vagy éppen a korábbi nyugdíj-megállapítási időpont miatti utólagos kifizetésre, illetve az erre visszavezethető alacsonyabb havi nyugdíj folyósítására tart-e igényt. Az új nyugdíj-megállapítási eljárás lefolytatását külön kérni kell a nyugdíjbiztosítási szervtől.

Az alábbi példa a már ismertetett szabályozások értelmezéséhez nyújt segítséget:

Példa:

Az üldözött személy havi 250 EUR ZRGB-nyugdíjban részesül. A nyugdíjat egy korábban elutasított kérelem felülvizsgálatát követően, 2010-ben, azonban 2005.01.01. napjára visszamenőleges hatállyal állapították meg.

Eredmény:

Az illetékes nyugdíjbiztosítási szerv ZRGB módosításáról szóló törvény figyelembe vételével felülvizsgálja a fennálló nyugdíj-jogosultságot. Ezt követően már 1997.07.01-től kezdve fizethető nyugdíj.

A nyugdíjbiztosítási szerv arról tájékoztatja a nyugdíjjogosultat, hogy az 1997.07.01. és 2004.12.31. közötti időszak tekintetében 15.300 EUR összegű utólagos kifizetésben részesülhet abban az esetben, ha korábbi nyugdíj-megállapítási idő mellett dönt. Mivel a korábbi nyugdíj-megállapítási idő

választása miatt 2005.01.01-től már az alacsonyabb összegű nyugdíj jár, ezért megállapítják, hogy 2005.01.01. és a 2014.11.30. között a jogosult összesen 8.400 EUR-val többet kapott az öt megillető összegnél. Ezt a túlfizetést el kell számolni az utólagosan kifizetendő összeggel szemben, így az utólagos kifizetés ténylegesen folyósítandó összege 6.900 EUR lesz. Ezzel egyidejűleg 250 EUR-ról 170 EUR-ra csökken a havonta folyósítható ellátás összege.

A nyugdíjas döntheti el, hogy a továbbiakban is havi 250 EUR nyugdíjat szeretne-e kapni, vagy igénybe veszi-e a 6.900 EUR utólagos kifizetés lehetőségét. Ez utóbbi azzal jár, hogy havi 250 EUR nyugdíja 170 EUR-ra csökken. A nyugdíjas döntéséről tájékoztatja a nyugdíjbiztosítási szervet, ezt többek között a két válaszlehetőséget tartalmazó, mellékelt válaszlevéllel is megteheti.

A ZRBG módosításáról szóló törvény szerint utólagos kifizetés kamatosan teljesítendő. A kamatozás az ellátás megállapítása iránt benyújtott hiánytalan kérelem beérkezését követő 6 hónaptól kezdődik. Már folyósított nyugdíjnál a korábbi nyugdíj-megállapítási eljárást is figyelembe veszik. A kamatozás vége szempontjából meghatározó jelentőségű a tényleges újra-megállapítás, ennek időpontja azonban a tájékoztató levél kiküldésénél még nem ismert. A tájékoztató levél éppen ezért nem tartalmazza az egyedi esetben Önt megillető kamat összegét, mivel kamatszámításra csak az ismételt megállapításnál kerülhet sor. Az utólagosan kifizetendő összeget éppen ezért a kamat is növeli.

5.2 Az új ZRBG-nyugdíj megállapítása iránt benyújtott első kérelem

A ZRBG-nyugdíj még abban az esetben is a legkorábbi időpontban, vagyis 1997.07.01-től kezdődik, ha a ZRBG módosításáról szóló törvény szerinti nyugdíj megállapítását esetleg 1997.06.18. napjára visszamenőlegesen kérik. Az özvegyi nyugdíjnál a nyugdíjat a halál időpontjától, de legkorábban 1997.07.01. napjától kezdve állapítják meg.

5.3 A ZRBG-nyugdíjak kifizetése

A nyugdíjak összegét közvetlenül a jogosultaknak és **nem** a kirendelt ügygondnoknak kell kifizetni, így a jogosultak a lehető legkevesebb idővesztéssel kaphatják meg a részükre folyósított, illetve utólagosan kifizetett nyugdíj összegét. Ez a már folyósított nyugdíjak mellett a ZRBG szerinti nyugdíjkérelmet első alkalommal benyújtó személyekre is vonatkozik.

6. Mit kell figyelembe venni az egyszeri 2.000 eurós elismerési ellátásnál?

A szövetségi kormány egyik irányelve² alapján - meghatározott előfeltételek teljesülése esetén - egyszeri 2.000 eurós elismerési ellátásban részesülhetnek azok a személyek, akik a német szövetségi kártalanítási törvény (BEG) 1.§ alapján üldözött személynek minősülnek, és korábban gettóban dolgoztak. A gettóban végzett munka nyugdíjjogi figyelembe vétele már nem ellentétes az elismerési ellátás folyósításával.

Ezen túlmenően egy további, **ezen felül járó egyszeri 1500 euró összegű nyugdíjpótkiegészítésre** jogosult az a személy, akinek a nyugdíjkérelme - habár gettó-szolgálati idő a számára elismerésre került - azért lett elutasítva, mert nem szerezte meg a legalább 60 naptári hónap általános várakozási időt (legrövidebb biztosítási idő).

Az ellátás folyósítására a Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen (BADV), D11055 Berlin rendelkezik hatáskörrel. További információkat a BADV alábbi honlapján kaphat:

<http://www.badv.bund.de/DE/OffeneVermögensfragen/AnerkennungsleistungenfuerGhettoarbeit/start.html>

Az alábbi telefonszámon **+49 (0) 3018 7030 1324** vagy elektronikus levélcímen ghettoarbeit@badv.bund.de további segítséget kérhet.

7. Kitől kérhetek segítséget?

Ez a tájékoztató anyag természetesen nem válaszol meg minden kérdést. Az alábbiakban a nyugdíjbiztosítási szervezetek elérhetőségeit láthatja.

---

² A szövetségi kormány irányelve az üldözött személyeknek, kényszermunkának nem minősülő gettó munka után folyósítandó elismerési ellátásról (elismerési irányelv), 2017.07.12. (Szövetségi Hivatalos lap, hivatalos rész 2017.07.14 B1.)

Ne feledje: Nyugdíj-megállapítással kapcsolatos kérdésével az ügyével foglalkozó nyugdíjbiztosítási szervhez kell fordulnia. Az Ön egyedi ügyében más nyugdíjbiztosító szerv nem tud tájékoztatást adni. Amennyiben már levelezést folytatott az Ön ügyében eljáró nyugdíjbiztosítás szervvel, úgy a megfelelő elérhetőségeket megtalálhatja a nyugdíjbiztosító levelén is.

Deutsche Rentenversicherung Bund Tel.: 0049 (0) 30 86528988	Illetékessége kiterjed minden egyes országra
Deutsche Rentenversicherung Rheinland Tel.: 08000-100048013 (belföldről ingyenesen hívható telefon) Tel.: 0049 (0)211-937-0 (külföldi hívásokhoz)	Különösen a belgiumi, chilei és izraeli lakosok ügyeiben illetékes
Deutsche Rentenversicherung Nord Tel.: 0049 (0)40-5300-0	Különösen a dániai, észtországi, finnországi, nagy-britanniai, kanadai, lettországi, litvániai, norvégiai, svédországi és az USA lakosok tekintetében illetékes
Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz, Tel.: 0049 (0)6232-17-2459	Különösen a franciaországi és luxemburgi állampolgárok tekintetében illetékes
Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd Tel.: 0049 (0)89-6781-2336	Különösen az ausztriai, szlovákiai és csehországi lakosok tekintetében illetékes
Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland Tel. 0049 (0)361-482-64000	Különösen a magyarországi lakosok tekintetében illetékes
Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See, Tel.: 0049 (0)234-304-0	Illetékessége kiterjed minden egyes országra